

Pontificia Academia pro Vita. *The Culture of Life: Foundations and Dimensions. Proceedings of the Seventh Assembly of the Pontifical Academy for Life* [Vatican City, 1-4 March 2001]. Red. J. de Dios Vial Correa, E. Sgreccia. Città del Vaticano: LEV 2002 ss. 338.

Jest to już siódmy tom z serii publikacji po dorocznych sesjach Papieskiej Akademii Życia. Poprzednie tomy poświęcone były m.in. tożsamości ludzkiego embrionu, ludzkiemu genomowi czy godności osoby umierającej. To opracowanie prezentuje wszechstronne spojrzenie na podstawy i wymiary kultury życia, która bardzo wyraźnie wpisała się w współczesną refleksję i nauczanie Kościoła, zwłaszcza samego Jana Pawła II. Obok artykułów poszczególnych autorów, którzy wygłosili swoje prezentacje na konferencji, jest tu przemówienie Jana Pawła II do członków Akademii, których Papież przyjął na audiencji (s. 9-12) oraz komunikat końcowy

z sesji Akademii (s. 13-15). Tom został wydany pod redakcją prof. J. de D. Vial Correi z Santiago de Chile – prezydenta Akademii oraz E. Sgreccii – wiceprezydenta (obecnie arcybiskupa, a od 2005 r. prezydenta Akademii). Opracowanie jest uzupełnione o wykaz informacji o autorach zamieszczonych tekstów oraz indeks osobowy i rzeczowy (s. 323-336). Wśród autorów, członków Akademii, są przedstawiciele wielu narodowości i instytucji naukowych z różnych krajów świata.

Na całość tomu składa się 18 artykułów o różnorodnym charakterze – biblijnym i teologicznym, filozoficznym, prawnym i społecznym. Kilka pierwszych tekstów tłumaczy chrześcijańskie spojrzenie na wartość i godność życia ludzkiego. I tak J. Lozano Barragan pisze o teologicznym rozumieniu ludzkiego życia i zdrowia odwołując się do biblijnej prawdy o stworzeniu człowieka na obraz Boży (s. 19-28). B. Maggioni odszukuje i interpretuje słowa, w których Bóg mówi o życiu (s. 29-34), natomiast G. Lorizio odczytuje wartość życia w świetle wiary w zmartwychwstanie ciała (s. 35-51). L. Gormally z Linacre Centre w Londynie dokonuje porównania rozumienia ludzkiej godności z chrześcijańskiego i świeckiego punktu widzenia.

Z kolei dwa następne teksty mają bardziej charakter studiów biologiczno-przyrodniczych (s. 67-118). M. Faggioni wychodzi poza teren teologii i analizuje zjawisko życia i jego form, zwłaszcza życia ludzkiego, odnosi się do tzw. redukcjonizmów antropologicznych, by przejść do prezentacji biologicznego wymiaru życia oraz wartości normatywnej biologicznych dynamizmów w świetle prawdy o osobie. Pokrewne zagadnienia podejmuje F. Facchini, gdy pisze o zjawisku ewolucji, pojawieniu się człowieka, a zwłaszcza o jego transcendencji.

E. Sgreccia wraz z M. L. Di Pietro dokonują analizy ludzkiej cielesności, która jest zakorzeniona w ludzkiej osobie i osobowości, do czego używają czterech kluczy interpretacyjnych: eksperymentalnego, technologicznego, antropologiczno-filozoficznego i teologicznego. Ten ostatni jest szczególnie obficie wykorzystywany, by ukazać duchowy i obłubieńczy wymiar cielesności (s. 118-147). Bp A. Laun w zwięzły sposób prezentuje naukę o prawie naturalnym, akcentując jego nieustające znaczenie dla odczytania normatywności życia w realnym świecie (s. 148-160). O prawie naturalnym pisze także M. Cozzoli, ale w wymiarze jego znaczenia dla obrony życia. Na tym tle, w kontekście etyki życia, wyszczególnia kilka wartości istotnych dla życia ludzkiego i odpowiadających im zasad: podmiotowy wymiar życia ludzkiego jako wartość i zasada ochrony i terapii; cel życia ludzkiego i zasada jego nienaruszalności; wartość teologiczna i zasada otaczania czcią życia; wartość społeczna oraz zasada solidarności i pomocniczości (s. 181-210). Kontekst ekologiczny, jego złożoność interpretacyjną i potrzebę wypracowania ekofilozofii personalistycznej prezentuje V Melle z rzymskiego uniwersytetu Sacro Cuore (s. 161-180). F. D'Agostino analizuje, jak życie sytuuje się w kontekście prawniczym, z czego wynika potrzeba szacunku tak dla życia, jak i dla prawa (s. 211-217).

Kolejne wypowiedzi mają bardziej charakter medytacyjny, równocześnie wskazując na konieczność konkretnych postaw i zachowań. G. Herranz podejmuje samo rozumienie idei kultury życia w świetle encykliki *Evangelium vitae*, zwłaszcza z odniesieniem do prawdy, a następnie ukazuje jego zobowiązujące aspekty z akcentem na wystawianie „ewangelii życia” (s. 218-234). Charakter takiej filozoficznej medytacji nad życiem w wymiarze wdzięczności ma tekst T. Stycznia, profesora

KUL, który od początku jest zaangażowany w prace Papieskiej Akademii Życia (s. 235-250). O podstawowym znaczeniu rodziny w budowaniu i głoszeniu kultury życia pisze F. Gil Hellin (s. 251-261). C. Casini analizuje współczesny kontekst ochrony życia nienarodzonych, gdzie rodzą się nowe zagrożenia, ale też można dostrzec nowe sposoby służby temu życiu (s. 262-278). Z kolei G. Gamaleri i A. Pessima w dwóch kolejnych tekstach ukazują zjawisko kultury życia odpowiednio w powszechnym dziś kontekście medialnym i mentalności technologicznej (s. 279-308). Swoistym podsumowaniem wszystkich studiów jest opracowanie J. de D. Vial Correi, który ukazuje Jana Pawła II jako „papieża życia” (s. 309-319).

Wszystkie teksty tego tomu potwierdzają kompetencje i zaangażowanie ich autorów w całą sprawę, jakiej z woli Jana Pawła II służy Academia pro Vita. Materiały te mogą być ważną pomocą dla poszukujących głębszego odczytania tego wymiaru nauczania Kościoła, a szczególnie magisterium Jana Pawła II. Teksty są zawsze poparte bogatą literaturą i dają wyraz głębokiej znajomości przedmiotu ich autorów, o czym świadczą m.in. bogate przypisy. Wobec, jak się wydaje, niewystarczającej znajomości merytorycznych osiągnięć i studiów członków Akademii, należy zarówno ten tom, jak i inne polecić czytelnikom, którym zależy na pogłębionej analizie współczesnego nauczania *Magisterium Ecclesiae*.

Ks. Sławomir Nowosad
Instytut Teologii Moralnej KUL